

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

Community Committee Participation in Formulating Community Plan of Bueng Kum District, Bangkok Metropolitan Administration

ณัฏฐิกา แสนธรรม¹, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ², เฉลิมพล ไชยทางกูร³
Nayika Saendham¹, Orapin Piyasakulkiet², Chalernpol Waithayarnkun³

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี¹

อาจารย์หลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี^{2,3}

Email: Nayika2564@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในการจัดทำแผนชุมชนจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนต่างๆ จำนวน 191 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.967 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 41-60 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย/เทียบเท่า มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 15 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่า 3 ปี

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($=3.82$, $S.D.=0.776$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน; แผนชุมชน; สำนักงานเขตบึงกุ่ม

Abstract

The objectives of this research were to study the level of community committee participation in the formulation of community plans and compare the personal factors with the participation of the community committee in Bueng Kum District, Bangkok Metropolitan Administration in formulating a community plan classified by gender, age, education level, periods of living in the community and periods of holding a position. The samples used in this research was 191 community committee members. A questionnaire is used for data collecting. The research's overall confidence level is 0.967. The data were analyzed by using percentage, mean and Standard Deviation. Hypotheses were tested by using Independent Sample t-test, paired sample t-test F-test (One-way ANOVA)

The research results revealed that;

1. Most of the committees are female, 41-60 years of age, have secondary / upper secondary / equivalent education. Have a residence period of 15 years or more and periods of holding a position less than 3 years.
2. The level of community committee participation in the formulation of community plans of Bueng Kum District, Bangkok Metropolitan Administration was overall and in each aspect at a highest quality ($\bar{x}=3.82, S.D.=0.776$), by the participation in operations, participation in decision, participation in receiving benefits and participation in evaluation.
3. The comparison of personal factors and community committee participation in community planning in Bueng Kum District Bangkok Metropolitan Administration. Classified by personal factors, it was found that gender, age, education levels, periods of living in the community and periods of holding a position were different.

Keywords: Community Committee Participation; Community Plan; Bueng Kum District

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ที่ได้ให้ความสำคัญเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชนด้วยตนเอง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่ได้เสริมสร้างพลังทางสังคมในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชนด้วยการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะการเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้ด้วยตนเองให้เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของพื้นที่

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางความเจริญเติบโตของประเทศไทย และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 50 เขต สำนักงานเขตบึงกุ่มเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 แขวง (แขวงคลองกุ่ม แขวงนวมินทร์และแขวงนวลจันทร์) มีชุมชนจำนวน 38 ชุมชน ได้มีการพัฒนาชุมชน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนมีจำนวน

รวมทั้งสิ้น 364 คน (สำนักงานเขตบึงกุ่ม, 2562) คณะกรรมการมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน เป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ และบทบาทที่สำคัญคือการจัดทำแผนชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

กรุงเทพมหานครได้มีการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2565) ซึ่งในด้านที่ 5 มหานครประชาธิปไตย เป้าประสงค์ที่ 5.2.1.1 รับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่าน “สภาประชาชนกรุงเทพมหานคร มีการกำหนดโครงการหลักภายใต้ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ ในการสนับสนุนการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาชุมชนของชุมชนในแต่ละสำนักงาน เพื่อส่งเสริมบทบาทของประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด/จัดทำแผนงานโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง รวมถึงการทบทวนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและกำหนดแนวทางปฏิบัติ

การพัฒนาชุมชนแต่ละชุมชนต้องมีการวางแผนชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยคณะกรรมการมีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก แต่จากภาพรวมในอดีตที่ผ่านมาการจัดทำแผนชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนในพื้นที่เขตบึงกุ่มยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนยังอยู่ในระดับที่ปานกลาง จากสถิติการจัดประชุมคณะกรรมการประจำเดือน ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561- เดือนกันยายน พ.ศ. 2562 การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการชุมชนยังมีจำนวนเฉลี่ยต่อครั้ง ประมาณ 40-50 คนเมื่อเทียบสัดส่วนของคณะกรรมการชุมชนที่ต้องมาทั้งหมด 72 คน ตามการกำหนดการส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม ชุมชนละ 2 คน จำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมมีเพียงแค่ 60 กว่าเปอร์เซ็นต์เท่านั้น ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค่าขาย และพนักงานประจำ ซึ่งมีฐานะปานกลางถึงยากจน วิถีชีวิตของประชาชนจึงทุ่มเทไปกับการทำมาหาเลี้ยงชีพและไม่มีเวลาในการมีส่วนร่วม อีกทั้งการจัดทำแผนชุมชนยังอยู่ในวงจำกัดไม่ครอบคลุมทุกด้านทำให้สะท้อนถึงปัญหาของการวางแผนชุมชนที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและการหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนและยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องที่ทำให้คณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนมีระดับความร่วมมือที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามหากคณะกรรมการชุมชนให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนจะทำให้การจัดทำแผนชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงสามารถตั้งศักยภาพของชุมชนมาพัฒนาชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตบึงกุ่ม เพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนา สนับสนุนและส่งเสริมในการจัดทำแผนชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการบริหารจัดการและบริการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในการจัดทำแผนชุมชนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย หรือเกี่ยวข้องกับตัวแปร การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องไปศึกษาหรือทบทวนมาก่อนที่จะตั้งสมมุติฐานการวิจัย และได้้นำแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการตัดสินใจมีความสำคัญมาก เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติการ การรับ ผลประโยชน์ และการประเมินผล และจากการปฏิบัติการก็มีผลกระทบต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผล ขณะเดียวกันการปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์และการประเมินผลยังส่งผลกระทบย้อนกลับสู่การตัดสินใจด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในพื้นที่เขตบึงกุ่ม จำนวน 364 คน กรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1976 : 1088)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการมีส่วนร่วม จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
 2. รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 4 ส่วน คือ
 - แบบสอบถามส่วนที่ 1 คำชี้แจง เพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจวัตถุประสงค์ของการการวิจัย
 - แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นข้อความคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบปลายเปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด
 - แบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ
 - แบบสอบถามส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการปฏิบัติงาน โดยสร้างลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด
 3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจ วิจารณ์ แก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม
 4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา
- จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) (ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ, 2549: 65) จากข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ใช้ได้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC เท่ากับ 1

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.967 แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาจัดพิมพ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและมีสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบซึ่งสถิติที่ใช้ ได้แก่ โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มโดยนำมาใช้ทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรเพศ (มี 2 กลุ่ม) โดยใช้สูตร Independent t-test ที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95 และสถิติ F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least Significant Difference Test)

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

1. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 62.83 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 37.17 ตามลำดับ

2. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ มีอายุ 41-60 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 45.55 รองลงมา มีอายุ 61 ปี เป็นต้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 42.49 และมีอายุ 25-40 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.52 ตามลำดับ

3. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 47.12 รองลงมาระดับปริญญาตรี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 29.84 ระดับประถมศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 15.18 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.85 ตามลำดับ

4. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ระยะเวลา 15 ปี เป็นต้นไป จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30 รองลงมาระยะเวลา 7-10 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.61 ระยะเวลา 11-14 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.47 ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.57 และระยะเวลา 3-6 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.05 ตามลำดับ

5. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.70 ระยะเวลา 3-6 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 ระยะเวลา 7-10 ปี จำนวน

31 คน คิดเป็นร้อยละ 16.23 ระยะเวลา 15 ปี เป็นต้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.09 และระยะเวลา 11-14 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.28 ตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ลำดับ ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2	3.88	.863	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	1	3.91	.885	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3	3.76	.856	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4	3.75	.885	มาก
รวมเฉลี่ย		3.82	.776	มาก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับคุณภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 4 ด้านในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.776) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.885) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$, S.D.= 0.863) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.= 0.856) และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.73$, S.D.= 0.73)

ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่มกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่มกรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 324 คนมีเสนอข้อเสนอแนะจำนวน 19 คนพบว่า คณะกรรมการเสนอเรื่องไฟฟ้าในชุมชนจำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.58 รองลงมาในเรื่องบำรุงรักษาซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ในชุมชน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาและส่งเสริมการฝึกอบรม กระบวนการจัดทำแผนชุมชน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.53 และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเรียนรู้กระบวนการการจัดทำแผนชุมชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ตามลำดับ

เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครและการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	.016	ยอมรับสมมติฐาน
2. คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	.000	ยอมรับสมมติฐาน
3. คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	.003	ยอมรับสมมติฐาน
4. คณะกรรมการชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	.002	ยอมรับสมมติฐาน
5. คณะกรรมการชุมชนที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน	.000	ยอมรับสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร และการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกัน Sig = .016 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน 2) คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน Sig = .000 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน 3) คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน Sig = .003 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน 4) คณะกรรมการชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน Sig = .002 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน และ 5) คณะกรรมการชุมชนที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน Sig = .000 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 120 คน อายุ 40-60 ปี จำนวน 87 คน มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 90 คน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 15 ปี เป็นต้นไป จำนวน 140 คน และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 72 คน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 191 คน มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงาน จำนวน 19 คน มีความเห็นดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดสรรงบประมาณ ที่สามารถเบิกจ่ายได้อย่างรวดเร็วในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน พร้อมทั้งมีการสนับสนุนเรื่องสาธารณูปโภควัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอยู่เสมอ ควรเล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนชุมชนให้มากขึ้นและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละพื้นที่

4. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชนเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับยุทธพงษ์ เข้าประมณต์ (2555) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการทำแผนพัฒนาชุมชนนั้น คณะกรรมการชุมชนเองก็ได้ประโยชน์ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งส่งผลให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชนออกมาในระดับมาก ซึ่งจากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยสามารถแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับ วิษณุ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่างตำบลทับไทร อำเภอง่วงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากคณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งได้มีการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ และมีส่วนร่วมกำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับ วิษณุ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่างตำบลทับไทร อำเภอง่วงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีระดับอยู่ในระดับ

มากเนื่องจากคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมออกแรงและทรัพยากรในการทำโครงการ/กิจกรรมมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งผลักดันให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และมีส่วนในการช่วยประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับธงชัย ชมมี (2556) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสามปีของผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากคณะกรรมการ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการร่วมทำแผนพัฒนาชุมชน อีกทั้งแผนพัฒนาชุมชนยังสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของคนในชุมชนได้ เกิดการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับธงชัย ชมมี (2556) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสามปีของผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพร้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีระดับอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะทำงาน ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และกรอบระยะเวลาที่กำหนด ตรวจสอบการใช้งบประมาณ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันจากผลการติดตามประเมินงานแผนพัฒนาชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชนเขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานคร
เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มาเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับ โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยสามารถแยกวิเคราะห์จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1. คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับวิชญ์ หยกจินดา(2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมในทุกด้านแตกต่างกันในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทในสังคมและมีความเสมอภาคกับผู้ชาย

มากขึ้น ทำให้ผู้หญิงมีสิทธิมีเสียงในการแสดงออกประกอบกับการในการมีส่วนร่วมมากขึ้นจากในอดีตที่ผ่านมา ทำให้ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพศหญิงกับเพศชายจึงมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

2. คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ วิษณุ หยกจินดา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมในทุกด้านแตกต่างกันในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาอายุค่อนข้างมาก ที่มีประสบการณ์ในหลายๆ ด้านๆ มองเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วม

3. คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ กัญญาณีย์ กาฬภักดี (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราดโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีการศึกษาที่สูงกว่า ย่อมมีความเข้าใจและมองเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และเปิดใจเรียนรู้กระบวนการการทำแผนชุมชนที่มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า

4. คณะกรรมการชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาน ย่อมอยากให้ชุมชนที่อาศัยอยู่มีการพัฒนาที่ดีขึ้น และตระหนักได้ว่า หากคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นก็จะส่งผลให้ชีวิตของเขาดีขึ้นตามมาด้วย อีกทั้งเขายังรับรู้ถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาในชุมชนได้อย่างมากมาย จึงอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น

5. คณะกรรมการชุมชนที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าคณะกรรมการที่อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลานาน ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนชุมชนที่มากกว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามารับตำแหน่ง มีประสบการณ์ต่างๆ รวมถึงสามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้ดีกว่า อีกทั้งยังได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชน จึงทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่า

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณีย์ กาฬภักดี. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด*. (งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2559). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธพงษ์ เอ้าประมณต์. (2555). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชาจังหวัดชลบุรี*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิชณุ หยกจินดา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดจันทบุรี*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2562). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร.
- สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน. (2559). *การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น*. คู่มือการจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participations Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity*. New York: World Developments.